euskal-oŕia

BOST LORE

IV Eusko Olerti Egunean sariztatako Etxeberria'tar Pantzeska'ren olerki zatia.

II

¡¡Berandu!!... Ama gaxoa, baña,
Negafez sukal-txokoan
Aita samiñez non ote dabil
Zotiña ezin itoan?
Izen edefa galdu alabak
Auzo ta inguru osoan...
Neuk be negafa begian dizut.
Senide mindu alboan.

Aita eta amak, ez yakin nonbait
Oker bideak zein ziran:
Eskarne'k zekin bai yakin
Lasak non egon oi diran...

Zurikeriya eta itz ederak
Izan zitun ugaritan...
Ai, enetxua!! Zer ikasiya
Ipiñi dezu ludian.

... ...

Belar-zelayan esiyak asko
Malak ugari langetan:
Gure buruak nola ez zaitu
Izanik askoz obeak?...
Itxu gabiltza, ene maiteak!!
Ez mindu gure loreak...
Alper-negafa ekafiko du
Ostera ere erbesteak.

Belabi'n nuen ene lilia
Ainbat nitzaizun ni mindu!!...
Esku zakar bat Galafaga'n... Ta,
Ofetxek oro egin du.
Gure loreak nora doazen
Esateko ez agindu!!
¡Yesu! Zuk beti postu naikezu.
Samin au nola, ba, ariudu?

ESKARNE

Ogeigafenez, egi-egia
Idezten asi natzaizu.
Lefo txikitan zure biotza
Agertuko ote ba'nizu.
Gotzon-igurtzi ezti-biguña
Goitikan ixuri zaizu:
Ortxe zaitzen alegin aundik
Amatxok egin dizkizu.

Zortzigafena omen zaitugu
Amar puxkako sendian:
Beste guztien ederrtasunak
Ortxe dituzu baitan.
Anaiengatik gurbiltasuna
Oparo dezu senian;
Aizpak emanik ezti-ixurika
Leun zaitugu beti itzian.

Urdin begiak, muxua gori
Aoa txiki polita.
Diz-diz ileak sortatxo bitan
Oso poliki ipiñita.
Ibili arin garbi lerdena
Besuak ongi bilduta,
Muño txikian, zelayan ere
Zure berdiñik ez da-ta.

Ezin aztu det. Oril-erdian
Lafosak zabal nayen
Txuriz istatau, begiak apal
Eliz aundi edefean:
Zu txit poliki. Lagun multxoa
Zenduen aldamenean...
Yesu maitia Yabetzat zendun
Ogi txuriz biotzean.

... ...

Zertan abilkit, ene biotza?
Zer dek asperen negafez?
Erbestietan ibil ondoren
Zer dek bildur eta ikarez?
Zer dedan galde? Ez al dek ikus
Sagartxo mardulen ordez
Galafaga'ko egia dala
Osoro bete arantzez?

Alako lore txuri polita!!
Berdiñik ez zun izafa!!
Erbeste-kutsuz lausotu zaigu
Ain lerden zegon lizafa!
Non da izkutatu, biyotz bakuna
Loitu dun esku zakafa?
Non dezu, maite, oril-erdiko
Eritafen poz bakafa?

Ikastetxetan ibil zitzaizun
Amabi urte betian:
Atzefi idaztiz irentsi zizun
Eden txafa biotzian.
Irakurgayak, yolasaldiyak
Oro erdera latzian...
Iniz gozo gabe, ofa iyarturik
Eusko-lofa ontzian.

Dr. Vicente Loidi
OCULISTA
De diez a una y de tres a cinco
AVENIDA, 23, 2.º

JUAN LARRE
NARIZ · GARGANTA · OIDO
Consulta de 10 a 12 y de 3 a 5
SAN MARCIAL, 32 y 34, 3.

R. REZABAL
Dentista
Fuenterrabia, 4, 1.º :-: Telf. 13-806

R. ARAMBURU
VIAS URINARIAS, PIEL
Consulta de 11 a 1 y de 4 a 7
FUEROS, 5, 3.º :-: Telef.: 10-385

Errenderi

ABERRI'REN OMENALDIA — Ila onen 30'ean Elgoibar'en eratuta dagonez, idazle talde aundia bilduko da. Egun ofetan juaterik ez det izango, baña beste igandeŕen batean itz asper bat egin bear degu, "Aberi". Entzun dedanez, "Litargi", "Biriatu" ta "Andoni" juatekoak dira. Oraindaño auek dira juateko asmotan. Ufengoan gai ontaz zerbait geiago idatziko det.

EUSKAL IZENAK. — Forkada'tar Jose'ren emazteak izan duan alabatxoari Jone Miren euskal izen politak jafi dizkiote.

Amondarain'dar Demetrio'ren emazteak izan duanari befiz Miren izena. Zorionak, gurasoai.

IZPER BELTZA. — Jaunaren besoetan il diranak auek dira:

Azkue'tar Prantzisko, Aranburu'tar Maria, G. B. Atcekabe aldi jafi oetan laguntzen diotegu beren sendietakoei, Aita gure bana, irakurleok.

NASTU TA LABUR — Bayona'ra juatekoak ditugu aste baterako, emengo txistulariak. Ostiralean juango dira, ta igandean makildantzari gazteak. Ondo ibili.

GURE URIA ITXURATZEN — Azkeneko ugoldeak lengo antzik gabe utzi zigun eŕia ,pixka bat itxuratzen ari zaigu. Eroritako ormak befitzen, zuloak berdintzen, ta abar ari dira. Ingiolak lanean asiak dira.

Iturralde

Gure txistulariak bezelakorik ludi guzian etzegok. Orain ere zazpi egunerako Bayona jun etzaizkigu bada? Oyek dituk oyek.

Badakizute, gazteak, ondo bizi nai badezute txistulari ikasi. ¡Bañan ez nolanai e? Gureak dakiten bezela baizik.

—o—

"Iru Gudari" antzerkiya edefa dala eta abar entzungo zenun noski?

Bada ikusi nai ba(ezu laister geure eŕi onetan ikusi zenezake. Antzezlariak Batzoki'koak izango dira, antzokia ez degu oraindik aukeratu.

Bañan badakizute, sarbideak saltzen jafi orduko juan ziñesteke, "bedeinkatuak" balira bezela salduko baidira!

Izan ere ofelako antzerkiak "dozenan" gutxi sartzen dira.

...o—

Aurten jakiña "malenak" izena bakafik izango dute. Eresi edo musika ugari eta gañontzean ezer gutxi. Izan ere ez dago udale txindiya afika botzeko.

A... bañon egun batean eusko jaiak izango ditugu noski. Bai gizona, Batzokiak beintzat asmo ofekin idatzi dio udal edo ayuntamentoari.

Baimena ematen duten bezin laister izpafingi onetan arŕitalduko degu egitarau edo "programa".

Gañontzekoan zer afalo umoreik paltako ez da ta bost pextako bat pol txikoan badegu ofen itun igaroko ez al ditugu.

¿Zer ote da gazte izatea? esango dute askok. Bañan zer afalo gazte eran bitarte alaitzen ez bagere din dek prale jutea.

Gañera urtean bein izaten dituk "malenak".

ANDONI

Errera-Altza

IKASTOLAKO UMIAI SARIYAK. Igandian izan zuten San Luis eskolako umiak urte bukaerako sariyak, eta danak an ikusi giñutzen, alaitsu bakoitzak beria erakusten, eta bi ilabeteko bakaziyuak dituztelako.

Danok dakigun bezela, lege kaltegafi baten bitartez, badijuazkigu Anai abek, eta egin dute beren agura, emengo gurasoak atsekabetuta utsi ditun agura, eta asmoa dago berairi omenaldi bat egiteko, ondo mereziya dutena. Bere garayian azalduko da noiz eta nola izango dan.

IGANDEKO JAYAK. — Iragafita zegon bezela, igandian izan ziran jayak Jolastokieta'ko zelayan eta pelota tokiyan.

Egualdiya naiz goizetik ilun xamafa agertu ondutzen juan zan, eta ez berotasun geyegi eta eurik, edefa egin zun.

Asiera eman zuten jayak football'eko partidu batekin, eta ufena Egaña kofikalariya zayatu zan 3.000 neurkin metro'ko "marka" auzten, bañan etzun lortu. Au bere sayoan zebilela sartu zan "Artzak Ortzeok"eko fanfara egokiya, kalez kale dirua biltzen ibilita.

Olar neurketa eta pelota partidu bat izan ondoren, asi ziran aizkolariyak beren trebetasuna erakutsiyaz eta izardi ugari aterata bi erejildafak irabazi zuten. Nola irabazleentzat ala bestientzat txalo pranko izan zan eta ondo mereziyak.

Onekin bukatu ziran goizekoak; eta bein iruterdik eskero asi ziran afatsaldekoak pelota partidu ikusgafi batekin, batez ere azkeneko tantuetan, ba etzuten nola nai irabazi Otaegi ta Orbegozo aitzatafak, baizik naiko lafi ibili zituzten galtzaliak 25'erako 23'an gelditurik.

Onen ufena ostikolariyen beste partidu bat izan zan, Eŕenderi'ko Touringdafak irabaziyaz Donosti'ko Abandotafa'ri (3-2).

Ondoren Binagrea'ko "Beti Aufera" ko makildantzariyak egin zuten beren dantzaldia eta bazkun soziedade bertako neskatil iraiñ batzuk, jantzi zuri ta txapel gofiyakin apainduta (obekin oraindik itxuraskoagoak zeuden), atera zuten aufeskoa, izanik bai mutilak eta bai neskak oso txalotuak.

Abek bukatzeakoan egin zuten safera ezpatadantzariyak. Txiki ta aundi danetatik ziran, eta donostiar, eŕenderitar, lezotar, oiartzuar, pasaitar eta emenguen arian 27 talde egiten zuten. Danen aizetik guztiyok zaintzen bezela zetofen gure gurea dan eusko ikuriña, zabal zabalik, eta bere saferan, eta batez ere "ikuriñena" dantzatzekoan artu zuen batzuk ukatzen diyen omena, belaunikatuaz dantzariyak eta oso txalotua izanik ikusleagatik. Beren dantzak eginda zijoaztela ere asko txalotuak izan ziran ezpatadantzariyak, eta bate keskarik gabe esan leike au izan zala jai danen artian ikusgafiyen, eta geyena gustatu zana.

Au bukatuta izna zan geldi une bat, eta gero gabian izan zuten dantza egiteko gogua zutenak, nola nai eta noiz nai egiteko aukera, bada bi eresbatza edo musikako banda izanik, batek bukatzerako bestiak ekiten ziyon; eta txistulariyai eta kordeol jotzaliari ere etziyen denbora askon paklan utzi. Gaztediya naikua alaitu zan.

Jendiak ere jator xamar erantzun zun, izanez jai abetan, batez ere afatsaldekotan. Arbol batzuetatik zintzilik zeuden argazki fotografia batzuk gogoratzen zuten igandean ilabeteko gertakizun negargafiyak.

Oso pozez ikusi degu aitzatar bazkun soziedade danen alkartasuna onlako gauzetarako; ifaun dezala.

Itani

Osteguneko Udaletxeko batzar ondoren

Arduraz begiratu beafeko batzargai bat agertzen zan; ara zein. Ardotegi bateko jabeak eskatzen dio baimena Udalari bere ardotegia zabalik izan dain gabeko amabiak arte.

Esan zitekean gai onetzaz itz bat ere zer egiñik etzala, kontuan eukitzera aufeko batzar baten Udal gizonok ao (unánime) erabaki ebelako itxi beafa. Baña egia esan arazo ori gaur beintzat ikasteko edo estudixatzeko batzorde baten eskura itzuli da. Onekin ez degu esan nai ziñegotzi abertzaleak euren lenengo aburua oinperatu dabnik, baña ia bafiro batzorde baten gain gelditezn dan ezkero ez deritzagu ausarkeria danik esatia, edo zilantzan jartzea pixkatxo bat bigundu ete diran edo...

Gauz ofek arduratuta datortz geure lefo onek. Guztiok dakigunez Udal bafuan bi gizonek osotutzen daben "minoría" degu; sozialistak biak. Bi gizon onek azaltzen zaiguz "orain" (eta diñogu orain) ardotegiak amabiak arte zabalik jafaitzeko enpeñaula.

Denpora gutxiko iritzia da berena. Iritzi baña nunbait... Eurak jakingo dute zergatik, eta baita geuk ere zertxobait; izpafingietan zirika asi diralako begiak iriki ditugu, eta jakiña izpafingietako zirikada bafendik sortzen da azkura, giligili ta eruaneziña bear bada.

Udaletxeko batzafetara juaten geranok ondo gogoratzen gera nolan denporalitxo bat dala "minoria" ofek aur kestu eban egingai edo moziño bat

Egingai aura eta gaur ardotegi aldeko beren iritzi ori ezin litekez josi alkafekin. Alkafekin ezin litekezela josi esate au, geure iritzi apal bat besterik ez da. Irakurleak, ontzat artu edo bear bada ezerestu lezakena.

Aitatutako "moziño" ortan osasun aldez (pro higiene) zuzendutako eskariak egiten zituzten. Gogoratu daigun eskari ayen artian bat "piscina" sortzea zala. Oraindik egingai arek berez diñoana baño akoz be indar geyago daukate beze aldezte edo defensia egiterakoan entzundako itzak. Lan ori Kano'tar Kolentin jaunaren gain juan zan. Ezingo gaitu iñork gezurtau itz onek esan zituala beste batzun tartian agertzean. Gutxi gora bera, ara: "Zoritxafez guztiok dakigu Soraluze eŕi au dala, zio batzugatik aspaldi ontan beintzat, eŕi bat, gaztedi artian alaere gaitzepela edo tuberkulosis zital ori nausituaz gogorki zigorkatzen dabena. Ori ikusten degu Donostia'ko Erki Ospitalian agertzen zaiguzen sartu irtenekin. Eta —jafaitu eban—nere esan au indartua gelditzen da baita ere sendagile zuzendariak diñoenaz. Ofegatik beartua da Udala bere altasun bafuan bideak erizera".

Ikusten dezutenez irakurleok Kano jaunaren aitorpen ori gogoŕa da, ederki esana ta... mingafi bada ere, egia.

Ofegatik diñogu ba ez datozela ain adizkide itz oyek gaurko euren aburuakin ardotegiak zabalik iraun bear dabela aldezte edo defenditzean. Egiñalak egin be gaitz ofen ituria ezin liteke itxi bide ortatik, eta pixkabat lortu litekena ¿zergatik ez da iritxi bear?

Ofen alde ez egiteak erakusten dau, gaur gauza bat esan, biar beste bat, etzi, edo etzidamu beste bat, eta guziak aotik kanporako itzak beste ez dirala.

Orain arte esana osasun bide begiraturik bakafik. Ikusi dezagun beste era bat. Nabarmenkeri edo eskandaloak. Aurten oraingoz 30'galen ezafi dira. Gaitz au bai ebaki litekela ziatz. Eta "minoria" ofek diñoana geituta ardotegiak sasoian itxitzeari. Da esatia, gau eŕi zañari lagun bat geituta larunbat igandetarako.

Ainbestekin nain genduke beti lez arduratsu artuko baleu arazoa Uri Buru Batzafak, ziñegotziak lenengoan bezela ezer nasaitzeke, gogortuko balira iritzian, bada abertzaletasunaren egitekorik aufenekoa da. Amar amabiren irabazpideari begiratzeke, Udal Abertzaleak Aberizale Jokatu Bear Dau.

Dris-Dras

Soraluze'tik

Zarautz

Aufez esanda gendukan bezela, igaro dan larunbatez izan zan nekazarien txanda. Genion bezela, Goñi'tar Eusebi ta Lafañaga'tar Poli ziran izlari.

Basafitar mordo polita batu zan, ta txit gogozko izan ziran beren egi gafantzitsuak.

Ia ba esnatzen geran; garaya da ta!

Ta zueri, eskefak, adiskide begikuok.

URTETA'KO JAYAK

Aundiki ospatu giñun. Goiz goizetik mendiruntz jo zuan eŕitar abertzale taldeak.

Zumaia'ko Etxabe "organu" zale zalarik, meza nagusi bikañenetakoa izan zan. Olabeaga, Amezti ta Izeta an zirala esan ezkero ez dago zalantzik. ¡Alzer abotsak angoak!

Meza ondoren, Pagola'tar Luis balarako apaizak, mendigoizalien ikuriña onetsi zuan. Gero aufeskua dantzatu zuten ezpatadantzari gazteak.

Ordu batean bazkaria. "Elizamendi" basetxean, sekulako taldea bildu zan.

Afatsaldeko ezpatadantzarien sayoa ere txalogafi benetan.

¿Ta itzaldia?

Ez dago esan beafik. Ugartetxea jauna zala esan ezkero, ez da geyagon beafik.

Abertzaletasunan oñafia argi ta garbi azaldu zuan. Euskal Nekazari bazkunantzat itz gozoak izan zituan, ta an bildutako nekazarial, lenbaitlen beren izenak emateko eskatu zien. Guztiz txalotua izan zan.

Ondoren, Gipuzko Mendigoizale Batza'ko lendakari dan Alberdi'k, Katalunia'ko "Palestra" ikufa erantsi zion Ayerdi'tar Mikel eŕitar gazteari.

Eusko Abendaren Ereserkiakin amaitu zan ta gero, gazte jendeak dantza ta dantza egin zuan "aimaikua" arte.

Ona jayen beria laburki. Miñ dut ziatz ta osoro ez eman beafa. Ez baita egoki betiko nere jarduna. Asketzi ba.

AGURTU

Jai oriek zirala bide emen agurtu genduan. Txomiñ Olano, piano jole bikaiñ, ta abertzale puŕukatua.

JAYOTZA

Gure adiskide begiko dan Afegi'tar Joxe Manuel'ek, mendigoizale batez ugaldua ikusi du bere sendia. Euskotar jatofari dagokien bezela, ugutzatu edo bataiatzerakoan, "Gorka" euskel izen eder beziñ polita ezafi diote.

Aita amabitxi, Afegi'tar Txomiñ ta Afegi'tar Imanole, gaztetxoen senideak izan ziran. Nola jayo beria ala ama, ongi arkitzen dira. Urte askoan.

BERI SAMIÑAK

Gaxo aldi luze baten ondoren, Jaunari kontu eman dio "Efotaberi" basetxeko andereak.

—Orobat, Arozena'tar Onakleta andere ezagunak ere.

Utsune negargafi oriek gure otoitzak osatu bitzate.

Samintasunean lagun gaitzute beren sendikoak.

SUKARIETA'RA

Eguna uferatzen ari da. Gure ibil poza auzditzen beriz. Irakurle, gure "bixita" au gogozko bazaizu badakizkitzu "kondizioak".

"BASARI"

Gezurrezko askatasuna

Bai irakurle, bi urte ta erditira, "Erepublika" edo dana dalako au etori zaikigula, eta onek badakizute zer agindu zizkigun, iru gauz auek beste askoren artean:

Askatasuna edo "libertad", zuzentasuna edo "justicia" eta berdintasuna edo "igualdad de trato".

Esan bearik ez dago zer berdintasun erabiltzen duten oraingo agintariak, argiro dakigu eskubitar denok, batez ere abertzaleak.

¿Eta zuzentasun edo "justicia"? Ez dagola esaten dute batzuek, gaur dan egunean. ¿Ez dagola? Bai, irakurle; batzuendako, badago zuzentasuna, naiz da zuzenean ibili, baña beste zenbaitendako naiz oker ibili...

¿Eta askatasuna? ¡O askatasuna!

Jaungoikoa agurtzen ez digute uzten baña askatasuna bai dago. Eusko ikuriña eziñ leike atera, nun nai, baña askatasuna badago. Josu Biotzaren eguna... ¿oroitzen al zerate?... Baña zergatik jafaitu... ¡ainbeste bider ikusi degu askatasuna!

Baten batek, bear bada esango du. Beintzat abertzaleak eziñ ditezke espatu edo "kejatu", itzaldiak, eta beste askotan askatasuna badute eta...

Ea au, entzuten detan bakoitzean, auxe gogoratzen zait:

Mutikotxoa nitzala, kaiola bat nuan afatoiak afapatzeko eta askotan artzen nituan bi, iru, eta lau ere bai batzuetan.

Naiko jolas egiten nuan, eta nere ustez askatasuna eskatzeeñ ziraden afatoi aiek. Nik, nai ori ¡eziñ ba ukatu! eta enparantzara eramaten nituan. An aske uzteko zabaltzen nuan atea, eta irtenaz batera nere txakur batek itotzen zituan.

Guri ere orixe bera gertatzen zaigu, askatasuna, bai, ematen digute, baña... bai, laister eldu ere... eta ori egitekotan ¿zertarako askatasuna?

Guk... beste askatasun bat nai genduke. Aldamenean txakurik gabekoa alegia.

Muru Mendi

En las Escuelas Pías de Pamplona

Fecha memorable será, en los anales de la nueva Provincia Escolapia de Vasconia, el 16 de julio del corriente año, ya que en dicho día, festividad del esclarecido hijo del gran Calasanz, B. Pompilio M. Pirroti, tomó posesión de su cargo el M. R. P. Pantaleón Galdeano de la V. de los Dolores, designado para regir los destinos de la naciente provincia.

A las diez de la mañana tuvo lugar la Misa cantada por el dicho P. Provincial, asistido por los PP. Eulogio Arana y Alejandro Pérez.

El R. P. Adolfo Echarte, Rector del Colegio de Pamplona, hizo el panegírico del B. Pompilio, cuya canonización está próxima a celebrarse, y la presentación de la nueva Provincia a los fieles que quisieron asociarse a la fiesta.

El coro compuesto por los Padres que se encontraban en este Colegio de nuestra vieja Iruña, sede de la nueva Curia provincialista, interpretó con gusto y afinación la misa gregoriana "Fons Bonitatis", terminando con la adoración de la Reliquia del Beato.

A continuación se dió lectura a las Bulas Pontificias de erección de la Provincia y del Decreto del Rmo. Prepósito General, P. José del Buceno de San Felipe Neri, así como de la patente del nuevo Superior de la Provincia.

Acto seguido y después de hecha la Profesión de Fe y el Juramento Canónico por el elegido Provincial, le fué prestada obediencia por los asistentes al acto: P. Adolfo Echarte, P. Mariano Gómez, P. Eulogio Arana, P. Andrés Bohín, P. Francisco Ciriza, P. Joaquín Iraizoz, P. Angel Yaben, P. Alejandro Pérez, P. Javier Vicuña, P. Matías Díez, P. Daniel Aranza, P. Atanasio M. de Mokoroa, P. Julio Campos, P. Justino Aoiz, P. Silvino Crespo, Padre Ciriaco Barado y los Hermanos Cipriano Azpilicueta, Marcelino Asurmendi y Cecilio Elizalde.

Siguió la Exposición de S. D. M. y turno de adoración por Rda. Comunidad, terminando a la una con la bendición del Santísimo, por el nuevo Padre Provincial.

Que Dios le ilumine en el espinoso cargo, a que con tanto acierto ha sido promovido.

¡Señora!
Cuando pida achicoria exija marca EL LEON, porque es la mejor.

F. LOIDI ZULAICA
ESPECIALISTA EN ENFERMEDADES DE LA PIEL Y SECRETAS
Consultas de diez a una y de cuatro a siete
ALAMEDA, 6, 1.º :-: Teléfono 1-29-23

Verano 1933

Trajes de baño

LA PERLA VASCONGADA supera todos los años sus colecciones de artículos de baño y playa

El formidable stock del año actual con sus últimas creaciones nos permite presentar un conjunto interesantísimo

Proveerse de un traje de baño de gusto y distinción es absolutamente preciso para nuestra incomparable playa

"La Perla Vascongada"

HERNANI, 2 — ANDIA, 9 y 11